

Η δίκη Φιλιππίδη ολοκληρώθηκε πριν από μία εβδομάδα. Τί μάθαμε από αυτή την υπόθεση.

Την περασμένη Τρίτη 15.07 ο Πέτρος Φιλιππίδης κρίθηκε από το μεικτό ορκωτό εφετείο ομόφωνα ένοχος σε δεύτερο βαθμό για την απόπειρα βιασμού δύο ηθοποιών με τις οποίες συνεργαζόταν ή επρόκειτο να συνεργαστεί το 2010 και το 2014 αντίστοιχα. Η ποινή που του επιβλήθηκε ήταν τρία χρόνια φυλάκισης με αναστολή, πράγμα που σημαίνει ότι ο Φ.Π. δε θα επιστρέψει στη φυλακή. Πρωτόδικα είχε καταδικαστεί σε οκτώ χρόνια κάθειρξης, ενώ είχε κρατηθεί στη φυλακή για διάστημα έντεκα μηνών οπότε και αποφυλακίστηκε τον Ιούλιο του 2022 υπό όρους και με την αιτιολογία της επιβαρυνμένης του υγείας. Πρωτοβάθμια κατηγορούνταν και για τρίτη απόπειρα βιασμού, κατηγορία από την οποία ωστόσο απαλλάχθηκε λόγω αμφιβολιών.

Η δευτεροβάθμια δίκη του Πέτρου Φιλιππίδη διήρκεσε περίπου 8 μήνες από τον Δεκέμβριο του 2024 μέχρι και την περασμένη εβδομάδα. Η δίκη χαρακτηρίστηκε από σοβαρές εντάσεις και αντεγκλήσεις μεταξύ των συνηγόρων των δύο πλευρών, η οποία τροφοδοτήθηκε κυρίως από τη διαρκή στοχοποίηση και υποτίμηση της αξιοπρέπειας τόσο των δύο καταγγελλουσών όσο και των μαρτύρων στήριξης της κατηγορίας. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση των καταγγελλουσών και των μαρτύρων υποστηρικτριών της κατηγορίας, κατά τη διάρκεια της δίκης αναπαράχθηκαν σε μεγάλο βαθμό τα διαχρονικά σεξιστικά στερεότυπα που διαπερνούν τις δικές βιασμού, όπως η απαξίωση, η αμφισβήτηση του κύρους και της αξιοπιστίας των καταγγελλουσών αλλά και η έκφρασης αξιακών θέσεων και γενικεύσεων με ιδεολογικό βάρος, λχ. «όλα τα λέμε βιασμός σήμερα». Μαζί με την αναπαραγωγή διαχρονικά σεξιστικών στερεοτυπών σχετικά με εκείνες που επιδίωκαν να δημιουργήσουν, διατηρούσαν ή ήθελαν να διατηρήσουν ερωτική σχέση με τον κατηγορούμενο για να ωφελήσουν την καριέρα τους, ειπώθηκαν κι άλλα ακόμη χειρότερα, που δεν χρειάζεται και δεν ωφελεί τίποτα ωστόσο να αναπαραχθούν κι άλλο.

Οι πολιτικά φορτισμένες τοποθετήσεις από την πλευρά της υπεράσπισης του κατηγορούμενου Π.Φ. αλλά και σε κάποιον βαθμό από τον εισαγγελέα της δίκης ήταν τελικά απολύτως αναμενόμενες. Οι τοποθετήσεις αυτές, είτε είχαν άμεση αναφορά στα νομικά και ουσιαστικά ζητήματα που αφορούν το άρθρο 336 του Ποινικού Κώδικα και τον ορισμό του βιασμού με βάση τη συναίνεση, ενώ σε ό,τι αφορά την υπεράσπιση βοήθησαν σημαντικά στην καλλιέργεια εντυπώσεων αλλά και τελικά στην έμμεση επερώτηση του ηθικού περιεχομένου των πράξεων για τις οποίες κατηγορούνταν ο Π.Φ. Εξάλλου, η στρατηγική της υπεράσπισης ήταν – όπως και σε άλλες δίκες που δικάζουν αυτής της μορφής τα αδικήματα- ένα εγχείρημα αμφισβήτησης αυτού που περιγράφεται και ορίζεται ηθικά, κοινωνικά και

τελικά νομικά ως μορφή έμφυλης βίας. Η ηθική σχετικοποίηση και η σχετικοποίηση των ορίων του τι είναι και τι δεν είναι ανάρμοστο να συμβαίνει σε ένα εργασιακό περιβάλλον και στη σχέση μεταξύ εργοδοτών και εργαζόμενων, καθώς και η υπεράσπιση ενός συστήματος φυσικοποιημένης έμφυλης ιεραρχίας, αποτελούν πολύ βασικά επιχειρήματα της ακροδεξιάς – νεοφιλελεύθερης ατζέντας που βρίσκουν εφαρμογή σε διαφορετικά πεδία κάθε φορά. Υπό αυτό το πρίσμα, δεν προκαλεί καμία έκπληξη που η υπεράσπιση κατέληξε να μιλάει για μια «woke συνομωσία» σε βάρος του Π.Φ.

Η ακροαματική διαδικασία και πρωτόδικα και στην έφεση ανέδειξε μεταξύ άλλων έναν κακοποιητικό εργοδότη, που ασκούσε πολλαπλές μορφές εργοδοτικής αυθαιρεσίας, οι οποίες περιελάμβαναν μεταξύ άλλων την άσκηση ψυχολογικής, συναισθηματικής και διάφορων μορφών σωματικής και σεξουαλικής βίας στα άτομα με τα οποία συνεργαζόταν ή ακόμη και σε αυτά με τα οποία επρόκειτο να συνεργαστεί. Ακόμη περισσότερο έφεραν στο προσκήνιο ένα μοτίβο καταχρηστικών συμπεριφορών ενός ατόμου που θεωρούσε ότι κατείχε ένα μεγάλο βαθμό συμβολικής και ουσιαστικής εξουσίας σε ένα συγκεκριμένο εργασιακό περιβάλλον και που απολάμβανε την κοινωνική αναγνώριση και αποδοχή.

Οι «αποκαλύψεις» που έγιναν από τις καταθέσεις των καταγγελλουσών αλλά και των μαρτύρων υποστήριξης της κατηγορίας συνδέθηκαν με τα όσα αναδείχθηκαν από άλλες συναφείς υποθέσεις του #Μεtoo κινήματος στον καλλιτεχνικό χώρο. Τα αμέτρητα κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ των υποθέσεων έφεραν στο προσκήνιο ένα μοτίβο συμπεριφορών και πρακτικών που τεκμηριώνουν όχι μόνο ότι δεν πρόκειται για μεμονωμένα περιστατικά, αλλά ότι οι υποθέσεις αυτές είναι προϊόντα των ανελαστικών συστημάτων έμφυλων και ταξικών ιεραρχιών και απουσίας πλαισίου προστασίας από την εργοδοτική αυθαιρεσία που για χρόνια παρέμεναν ακλόνητα στον χώρο του θεάτρου και της τηλεόρασης.

Το πιο ενδιαφέρον συμπέρασμα που προέκυψε από όλα όσα διημείφθησαν κατά τη διάρκεια αυτής της δίκης σχετίζεται με την πολιτική στάση των ατόμων που ενεπλάκησαν στην υπόθεση και επέλεξαν να καταθέσουν στη δίκη, ή να μιλήσουν δημόσια για την υπόθεση αλλά και με αφορμή αυτή. «Η απόφαση είναι αυτή για το μέλλον το παιδιών μας», «είμαι μαζί τους γιατί αγωνίζονται για το δίκαιο», «Σήκωσαν το βάρος τους για όλες μας» είναι μερικές από τις πρώτες δηλώσεις που έκαναν μετά την ολοκλήρωση της δίκης ορισμένες Ελληνίδες ηθοποιοί με διακρίσεις και με αναγνώριση που για κάποιες μάλιστα είχε έρθει και πολύ νωρίς στην επαγγελματική τους διαδρομή. Όλες αυτές οι γυναίκες που επέλεξαν να σταθούν στο πλευρό των καταγγελλουσών, αποφάσισαν με ωριμότητα να σηκώσουν το βάρος της προσωπικής τους έκθεσης εκδηλώνοντας φεμινιστική και συναδελφική αλληλεγγύη προς άλλες εργαζόμενες. Επιπλέον, οι περισσότερες στις καταθέσεις τους επέμεναν να αναδεικνύουν τα μοτίβα και τις κανονικοποιημένες πρακτικές και όχι απλά τα μεμονωμένα ηθικά επιλήψιμα στοιχεία του χαρακτήρα του κατηγορούμενου. Κάπως έτσι οικοδομείται εκ νέου και ωριμάζει η κοινωνική συνείδηση και μετασχηματίζονται οι συνθήκες εργασίας και κοινωνικής συνύπαρξης. Μπορεί να μένει ακόμη να γίνουν πολλά αλλά όλα αυτά αποτελούν μια ανακουφιστική αφετηρία.